

Talouspolitiikan
arviointineuvoston
vuosikertomus
2018

Talouspolitiikan arviointineuvosto

Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Arkadiankatu 7, 00100 Helsinki, Finland

Helsinki, maaliskuu 2019

1 Talouspolitiikan arviointineuvosto

Talouspolitiikan arviointineuvosto perustettiin tammikuussa 2014 tuottamaan riippumaton arvio talouden tilasta ja harjoitetusta talouspolitiikasta. Valtioneuvoston asetuksen (61/2014) mukaan neuvoston tehtävänä on arvioida

- 1) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta
- 2) talouspolitiikalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista ja valittujen keinojen tarkoituksenmukaisuutta
- 3) talouspolitiikan valmistelussa käytettyjen ennuste- ja arviointimenetelmien laatua
- 4) talouspolitiikan eri osa-alueiden yhteensovittamista ja kytkeitä yhteiskuntapolitiikan muihin osa-alueisiin
- 5) talouspolitiikan onnistumista erityisesti taloudellisen kasvun ja vakauden, työllisyyden ja julkisen talouden pitkän ajan kestävyiden kannalta
- 6) talouspolitiikan instituutioiden ja julkisen talouden rakenteiden tarkoituksenmukaisuutta.

Neuvosto julkistaa vuosittain arvion harjoitetusta talouspolitiikasta.

Valtioneuvosto nimittää neuvoston jäsenet viiden vuoden toimikaudeksi korkeakoulujen taloustieteellisten yksiköiden ja Suomen Akatemian ehdotuksen perusteella. Neuvoston tämänhetkiset jäsenet ovat yliopistojen professoreita, jotka osallistuvat neuvoston toimintaan oman toimensa ohella. Neuvostolla on oma sihteeristö, joka työskentelee Valtion taloudellisessa tutkimuskeskuksessa (VATT), joka tarjoaa neuvostolle sen tarvitsemia tukipalveluita. Arviointineuvosto on työsään VATT:sta riippumaton.

Arviointineuvosto aloitti toimintansa toukokuussa 2014.

Neuvoston ensimmäisenä puheenjohtajana toimii prof. Roope Uusitalo Helsingin yliopistosta. Muut jäsenet ovat prof. Torben M. Andersen Århusin yliopistosta, prof. Kaisa Kotakorpi VATTista ja prof. Mikko Puhakka Oulun yliopistosta. Mikko Puhakka on neuvoston varapuheenjohtaja. Neuvoston toimikausi on 1.4.2014–31.3.2019. Pääsihteerinä on Seppo Orjasniemi ja tutkijana Allan Seuri.

Valtioneuvosto muutti Talouspolitiikan arviointineuvostoa koskevan asetuksen 4 pykälää 4.10.2018. Muutoksen myötä arviointineuvoston jäsenten toimikausi on neljä vuotta siten että 1.4.2019 alkavalla toimikaudella kahden jäsenen toimikausi on kaksi vuotta. Asetusmuutoksella pyritään välttämään koko neuvoston vaihtuminen yhtä aikaa.

2 Toiminta

Arviointineuvosto keskittyi toiminnassaan vuonna 2018 neuvoston viidennen raportin laadintaan. Raportti julkaistiin tammikuussa 2019. Siksi tämä vuosikertomus kattaa neuvoston toiminnan osalta myös tammikuun 2019. Neuvoston taloutta kuvattaessa keskitytään kalenterivuoteen 2018.

2.1 Raportti

Talouspolitiikan arviointineuvoston keskeinen tehtävä on vuosittain julkaistava arvio harjoitetusta talouspolitiikasta. Neuvoston viidennessä raportissa arvioitiin hallituksen talouspoliittisen linjan keskeisiä kohtia.

Finanssipolitiikan arvioinnissa keskityttiin julkisen talouden sopeutusohjelman mittaluokan ja ajoituksen sekä finanssipolitiikan sääntöjen ja tavoitteiden noudattamisen arviointiin. Huomiota kiinnitettiin myös talouskehitykseen ja sen vaikutukseen talouspolitiikan tavoitteiden saavuttamisessa. Finanssipolitiikan sääntöjen osalta todettiin, että talouskasvu sekä sopeutustoimet ovat auttaneet tavoitteiden saavuttamisessa. Kestävyysvajeen osalta arvioitiin kestävyysvajelaskelmien taustalla olevien työllisyysasteoletusten realistisuutta ja vaikutusta kestävyysvajeindikaattoriin. Lisäksi keskusteltiin julkisen talouden riskienhallinnasta ja kasvaneista vastuista.

Finanssipolitiikan ohella raportissa käsiteltiin työllisyyspolitiikkaa sekä maakunta- ja sote-uudistusta.

Raportin kirjoitustyö tehtiin vuoden 2018 aikana ja raportti julkaistiin 23.1.2019. Raportti on luettavissa neuvoston [www-sivuilla](#).

Raportissa esitettävät arviot talouspolitiikasta perustuvat neuvoston jäsenten ja pääsihteerin analyysityöhön. Lisäksi neuvosto hyödyntää työssään ulkopuolisten

tekemiä tutkimuksia ja selvityksiä. Arviointineuvoston määrärahalta teetettiin vuoden 2018 raporttia varten seitsemän taustaraporttia, jotka on lueteltu alla. Viisi ensimmäistä olivat tilaustutkimuksia ja neuvoston työn tueksi palkatut tutkimus-apulaiset kirjoittivat kaksi raporttia.

Vuoden 2018 raportin taustaraportit:

Unto Häkkinen (THL), Mika Kortelainen (VATT), Kaisa Kotakorpi (VATT), Taru Haula (THL), Satu Kapiainen (THL), Merja Korajoki (THL), Suvi Mäklin (THL), Mikko Peltola (THL) ja Tuuli Puroharju (THL): "Kapitaatiokorvaukset sote-keskuksen suoran valinnan palveluissa"

Mika Kortelainen (VATT) ja Simon Lapointe (VATT): "Inefficiencies in the financing of Finnish county governments: Lessons from the literature of fiscal federalism"

Luigi Siciliani (Yorkin yliopisto): "Public-private mix in provision of hospital care across European countries"

Olli Karsio (Tampereen yliopisto): "Free choice in publicly organised and funded social services"

Olli Karsio (Tampereen yliopisto) ja Liina-Kaisa Tynkkynen (Tampereen yliopisto): "Haastattelututkimus julkisesti rahoitetuista sosiaali- ja terveystalvelumarkkinoista ja yksityisten palveluntuottajien kannustimista"

Niklas Gården (Talouspolitiikan arviointineuvosto): "An evaluation of the structural unemployment rate in Finland"

Siiri Naumanen (Talouspolitiikan arviointineuvosto): "Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus"

Neuvoston työkielenä on englanti, mutta ensimmäinen raportti päätettiin julkaista sekä suomeksi että englanniksi. Raportin kirjoittaminen kahdella kielellä osoittautui työlääksi. Neuvoston toinen ja kolmas raportti julkaistiin englanniksi ja siihen liitettiin suomenkielinen tiivistelmä. Molempina vuosina kielivalinnasta käytiin julkista keskustelua raportin julkaisun jälkeen. Kielivalintaa on perusteltu neuvoston resurssien tehokkaalla käytöllä.

Neljäs raportti julkaistiin englanniksi suomenkielisen tiivistelmän kera 23.1.2018. Raportin suomenkielinen käännös julkaistiin huhtikuussa 2018. Samaa menettelyä

sovellettiin myös vuoden 2018 raporttiin, jonka suomenkielinen käännös julkaistiin maaliskuussa 2019.

2.2 Kokoukset

Arviointineuvosto kokoontui vuonna 2018 kahdeksan kertaa (23.1., 14.3., 2.5., 29.8., 24.9., 24.10., 29.11. ja 17.12.). Viisi kokousta järjestettiin VATT:ssa ja ne kestivät koko päivän. Lisäksi järjestettiin kolme puhelinkokousta, (14.3., 24.9. ja 17.12.). Arviointineuvoston jäsenet, pääsihteeri ja tutkija pitivät kokouksissa alustuksia raportin aihepiireistä. Käydyn keskustelun pohjalta muodostettiin arviointineuvoston yhteiset kannanotot talouspolitiikkaan. Kokousten välillä neuvoston jäsenet ja sihteeristö työskentelivät tahoillaan pitäen yhteyttä sähköpostin välityksellä.

Kokouksissa kuultiin myös ulkopuolisia asiantuntijoita. Vuonna 2018 kokouksiin kutsuttiin viisi ulkopuolista asiantuntijaa:

- Unto Häkkinen, THL
- Sinikka Salo, STM
- Vuokko Lehtimäki, STM
- Mika Kortelainen, VATT
- Simon Lapointe, VATT
- Janne Aaltonen, HUS

2.3 Tiedotus ja medianäkyvyys

Vuoden 2018 aikana Talouspolitiikan arviointineuvoston viestit esiintyivät usein lehtikirjoituksissa sekä tv- ja radio-ohjelmissa.

Arviointineuvoston tiedotustoiminta keskittyy vuosittaisen raportin julkaisemiseen ja raportin aihepiireihin liittyviin mediaesiintymisiin. Arviointineuvoston antamat lausunnot julkaistaan neuvoston nettisivuilla, mutta niistä ei erikseen tiedoteta.

Viidennen raportin julkaisutilaisuus järjestettiin 23.1.2019 Helsingissä Economicumin 4. kerroksen seminaarihuoneessa (Arkadiankatu 7). Tilaisuudessa oli runsas osanotto ja Ilta-Sanomat lähetti lehdistötilaisuuden suorana nettisivujensa kautta. Paikalla olivat myös YLE:n ja MTV3:n kameraryhmät.

Raportin julkaisemistilaisuuden yhteydessä järjestettiin avoin seminaari Helsingissä Economicumin suuressa luentosalissa (Arkadiankatu 7). Seminaarissa Roope Uusitalo esitteli raportin keskeiset viestit ja Kaisa Kotakorpi esitteli maakunta- ja sote-uudistusta koskevan luvun sisältöä. Tämän lisäksi professori Luigi Siciliani (Yorkin yliopisto) julkista ja yksityistä terveystalvututuotantoa käsittelevän taustatraportin keskeisiä tuloksia ja professori Anders Anell (Ludin yliopisto) kertoi Ruotsin kokemuksista terveystalvutujen valinnanvapaudesta ja yksityistämisestä. Seminaaria pystyi seuraamaan myös internetin välityksellä.

Arviointineuvoston raportti uutisoitiin laajasti eri tiedotusvälineissä ja raportti mainittiin useissa pääkirjoituksissa. Sähköiset mediat uutisoivat raportin näyttävästi. Julkaisupäivänä raporttia käsiteltiin Yle:n ja MTV3:n pääuutislähetyksissä. Lisäksi arviointineuvoston puheenjohtaja Roope Uusitalo keskusteli raportin aiheista Yle:n uutislähetyksessä ja Kaisa Kotakorpi Ylen A-Studioissa julkaisupäivänä.

2.4 Muu asiantuntijatoiminta

Arviointineuvoston jäsenet ja heidän sijaisenaan sihteeristön jäsenet voivat antaa neuvoston edustajina neuvoston toimintaan läheisesti liittyvistä aiheista lausuntoja eduskunnalle tai muille tahoille. Lausunnon suuntaviivoista keskustellaan neuvoston jäsenten kanssa. Vuoden 2018 aikana arviointineuvosto antoi seuraavat lausunnot:

Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto vuoden 2019 talousarvioesityksestä, Valtiovarainvaliokunta, 12.10.2018

Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto sote- ja maakuntauudistukseen liittyvistä hallituksen esityksistä, Sosiaali- ja terveysvaliokunta, 3.7.2018

Talouspolitiikan arviointineuvoston kommentti sote-uudistuksen kustannusvaikutuksia koskeviin arvioihin liittyen, 21.5.2018

Talouspolitiikan arviointineuvoston asiantuntijalausunto valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019-2022, Valtiovarainvaliokunta, 18.5.2018

Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto suoran valinnan palveluiden korvauserusteisiin ja niiden kustannus- ja kannustevaikutuksiin, Sosiaali- ja terveysvaliokunta 19.4.2018

Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto sote- ja maakuntauudistukseen liittyvistä hallituksen esityksistä, Valtiovarainvaliokunta, 3.4.2018

Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto kansallista tuottavuuslautakuntaa koskevasta asetuseronnoksesta, Valtiovarainministeriö, 13.3.2018

Talouspolitiikan arviointineuvoston lausunto VTV:n Finanssipolitiikan valvonnan raportista ja Euroopan komission ehdotuksista talous- ja rahaliiton kehittämiseksi, Tarkastusvaliokunta, 13.3.2018

Lausunnot julkaistiin myös neuvoston www-sivuilla.

2.5 Talous

Arviointineuvoston käyttömenoihin osoitettiin vuodelle 2018 määrärahaa 310 000 euroa. Määräraha sisältyi VATT:n toimintamenomomentille. Määräraha kului pääosin sihteeristön palkkausmenoihin, toimintamenoihin ja neuvoston jäsenten palkkioihin. Arviointineuvoston puheenjohtajan vuosittainen palkkio on 10 000 euroa ja muiden jäsenten palkkiot ovat 5 000 euroa. Määrärahan käytössä on huomioitu myös VATT:n neuvostolle tuottamat tukipalvelut. Lisäksi neuvosto palkkasi tausta-analyysien tekoa varten kesällä kaksi tutkimusharjoittelijaa, sekä yhden loka-marraskuussa tutkimusapulaisen. Vuoden 2018 raporttia varten tilattiin määrärahan turvin 5 kpl taustaraportteja, joista aiheutuneista menoista noin 69 000 euroa kohdistuivat vuodelle 2018 ja 17 500 euroa kohdistuu vuodelle 2019. Lisäksi vuodelle 2018 kohdistui 34 000 euroa vuoden 2017 raporttia varten tilatuista taustaraporteista aiheutuneita menoja. Vuoden 2017 määrärahoista vuodelle 2018 siirtyi noin 137 000 euroa ja vuodelta 2018 siirtyy vuodelle 2019 noin 125 000 euroa.